

Tanár—diák (dac)szövetség

Református
Pedagógiai
Intézet

2026.03.03.

Téged mi motivál?

Téged mi motivál?

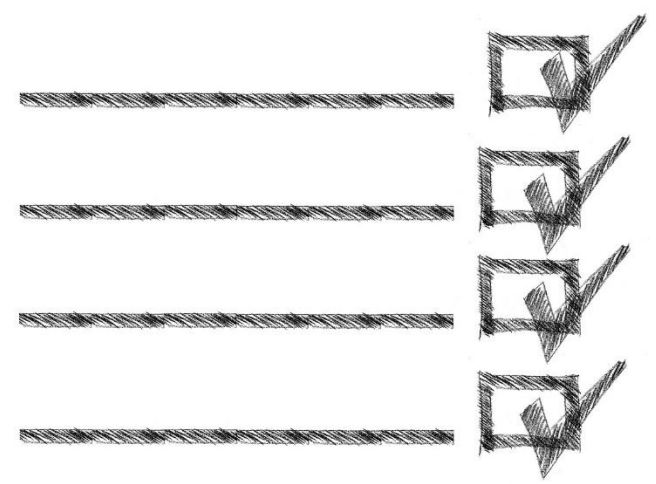
A motiváció célja

„Ha hajót akarsz építeni, akkor az embereket nem a favágáshoz kell összetrombitálni, nem feladatokkal kell őket ellátni, hanem beszélni nekik a tengeren való utazás gyönyöreiről.”

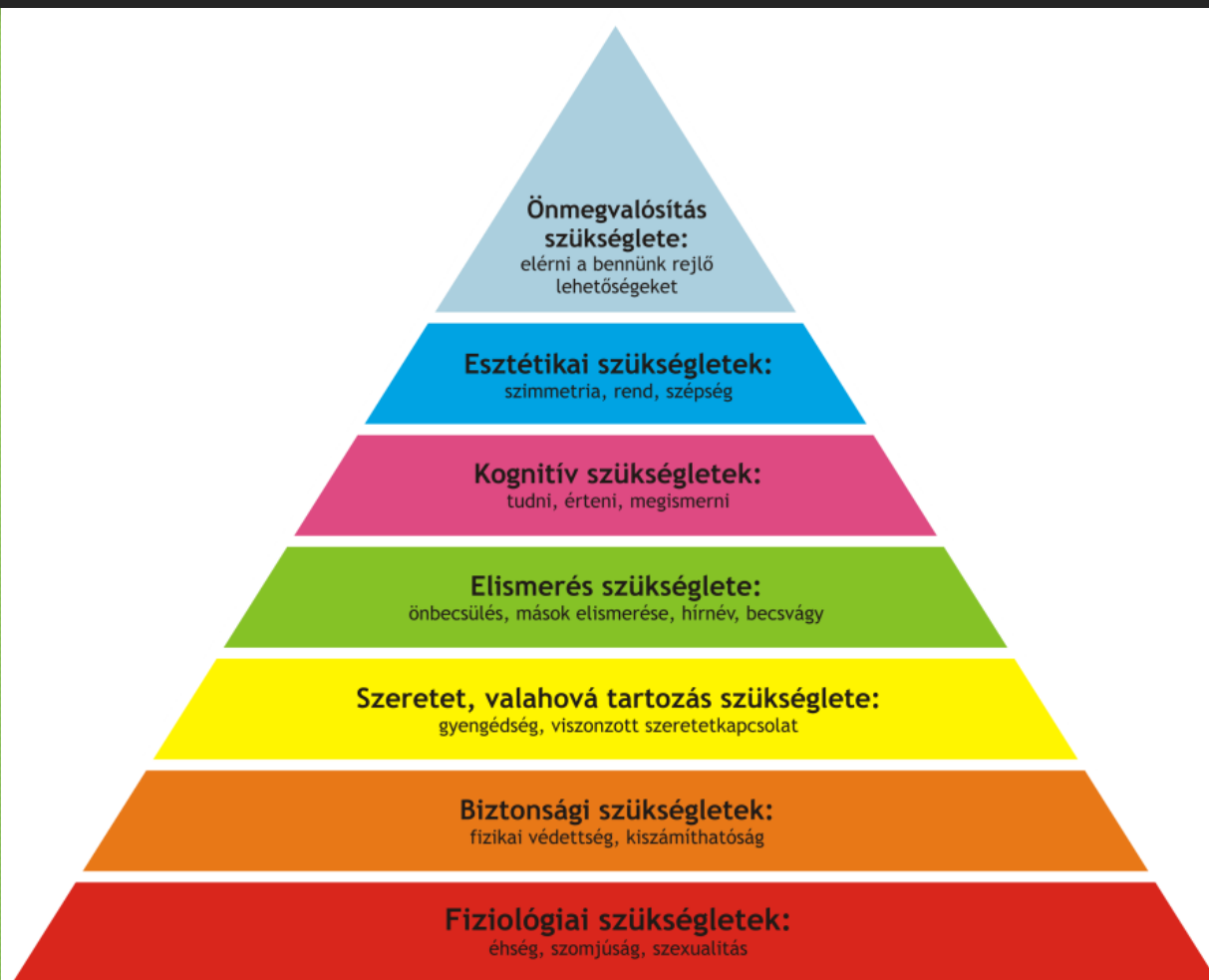
(Antoine de Saint-Exupery)

Leltár

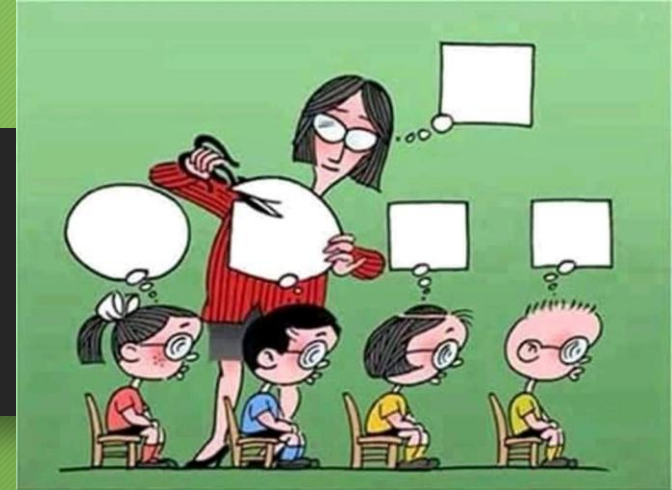

- Milye van a diákoknak, ami nekünk nincs?
- Mink van nekünk, pedagógusoknak, ami a diákoknak nincs?

Kinek, mire van szüksége?

Kinek, mi a feladata?

Miért áll ellentétben, háborúban a tanár és a diák?

Milyen érdekek sérülnek az együttműködés alatt?

Karácsony Sándor: Nyolcéves háború (1944)

Milyen a jó tanár?

Milyen a jó diák?

A diákok: Z generáció (1995—2010)

Jellemzőik

- A világ első globális nemzedéke
- Digitális technológia világa
- Állandóan „online” vannak
- Bátrak, kezdeményezők
- Praktikus szemlélettel rendelkeznek
- Jellemző rájuk a csapatmunka
- Áldozatot hoznak az önmegvalósításért
- Multitasking
- Együttműködő tanulás
- Kulcs: csapat, élmény

Nehézségeik

- Korcsoportjától, hálózatban tanul
- Várható munkavállalóként: gyors váltások jellemzik majd
- Kompromisszum nélkül odébb állnak
- Sokkal gyorsabb ritmusban élnek
- Bizonytalanok
- Konfliktuskerülők

A diákok: Alfa generáció (2010—2023)

Jellemzőik

- Digitális technológia világa, az online lét már életmód számukra:
 - „digitális bábik”
 - A szórakozás → online lét
 - Bátrak, kezdeményezők
 - Jellemző rájuk a csapatmunka
 - Elfogadóbbak, magasabb szociális érzékenységet mutatnak
 - Saját vállalkozásokat fognak indítani
 - Magas képzettség, anyagi jólét → kései és kevesebb gyerek
- Kulcs: ?

Nehézségeik

- Covid19 hatásai
- A gyerekek szórakoztatását és nevelését az elektronikai eszközök, közösségi hálózat, streaming szolgáltatás veszik át
- Y generáció szülei jobban védik őket, kevesebb szabadságuk van
- Előregedő társadalmat kell majd eltartaniuk
- Környezet- és klímaváltozás problémáit kell majd megoldaniuk
- Szorongás

Lehetséges kapcsolódások

- **Alá-fölérendeltség:** „parancs-engedelmesség”
Itt születik a dac mint **védekezési mechanizmus**. A diák úgy érzi, a tanár el akarja nyomni az egyéniségét.
- **Mellérendeltség:** A tanár elismeri a diák önállóságát (szuverenitását). Itt a dac átalakul **alkotó energiává és szövetséggé**, mert a diák már nem a tanár ellen, hanem a tanárral közösen küzd a világ megismeréséért.

Mi a dac?

A dac = hajtóerő:

- nem negatív tulajdonság
- önállósodás fontos eszköze

A tanár feladata **szövetségessé válni** ebben a dacban

- elfogadni, hogy van
- nem letörni (vesztes-győztes állapot, de igazából mindenki csak veszít)

A feladata: irányt mutatni (nem irányítani)

A dacsövetség műfaja - fókuszváltás

- A dacsövetség lényege, hogy a tanár és a diák nem egymásnak feszülnek, hanem **ugyanabba az irányba néznek**. A tudomány, a művészet vagy egy kitűzött közös cél felé.
- A tanár nem önmaga nézőpontját akarja elfogadtatni, hanem egy **közös ügyet képviseli**. Ezáltal a diák dacossága nem a tanár személye ellen irányul, hanem egyfajta kritikai szemléletté válik, ami a közös munka motorja lesz.

Mi a célod?

Egy célért harcolnak

Egymással harcolnak

Mitől más ez a szemlélet?

- A tanár nem fentről „leszól” vagy „kinyilatkoztatja az igazságot”
- Nem le akarja törni a diákok akaratát, hanem képes meghallgatni őket

Hanem:

- melléjük akar állni és megérteni őket
- irányba terelni a haragjukat, ami erő
- Mitől jó egy kapcsolat? (mert ha nincs kapcsolat, semmi nincs)

Hogyan lehet mindez?

- ✓ Autonómia
- ✓ Kompetenciahatárok megfogalmazása
- ✓ Feladatok delegálása
- ✓ Felelősségvállalás
- ✓ Önkéntesség
- ✓ Dicséret
- ✓ Alulról jövő kezdeményezések
- ✓ Bizalomteli légkör
- ✓ Nyílt kommunikáció

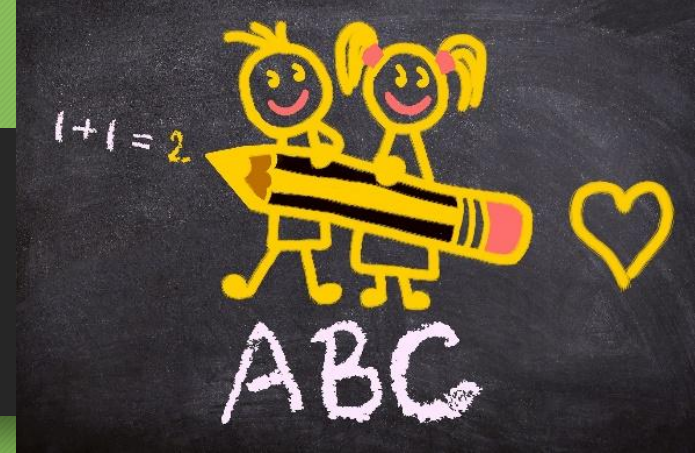
XXI. századi kompetenciák

(Fegyverneki Gergő)

- Kreativitás
- Kommunikáció
- Algoritmikus gondolkodás
- Problémamegoldás
- Tanulástechnika
- Felelősségvállalás
- Kritikai gondolkodás
- Innováció
- Együttműködés
- IKT-használat
- Tudásépítés
- Önszabályozás
- Produktivitás

Az ideális iskola képlete: 6K (Gyarmathy Éva)

- Kommunikáció
- Keretek, közösen kialakított szabályok
- Kavalkád, sokféleség
- Kezdeményezés, a választás lehetősége
- Kreativitás, alkotás
- Kritikai gondolkodás, értelmezés, saját tudás kialakítása

Változások - választások

- Tanárszerep: mindentudóból facilitátor
- Elméleti problémák helyett életszerű feladatok
- Lexikális ismeretek mellett kompetenciafejlesztés
- Megtanítani alkalmazni az ismereteket
- Segíteni szűrni az információkat
- Megtanítani csendben lenni
- Támogatni az együttműködést
- Megtanítani tisztelni egymás véleményét
- Segíteni az együttműködésre nevelést

A háború vége

Cél: a felnőtté válás, nem pedig a másik legyőzése

„A nevelés nem azonos a tanítással. A tanítás: ismeretközlés. A nevelés: a lelkek közötti titkos és folyamatos kölcsönhatás.”

(Karácsony Sándor)

Köszönöm a figyelmet!

Rózsahegyi-Nagy Márta
pedagógiai szakértő

H-1041 Budapest, Árpád út 51. A ép. 1. em. 1.

E-mail: nagy.marta@reformatus.hu

Web: www.refpedi.hu